

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 19 december 2023

Beleid en Uitvoering - Team
Samenleving

**21 2023_B&W_00931 Voortgang aanpak basisvaardigheden
(Laaggeletterdheid)**

Samenstelling:

Aanwezig:

J.H. Bats, burgemeester en voorzitter; M. Smit, wethouder; Trijn Jongman, wethouder; B. Harmsma, wethouder; M. Scheringa, wethouder; M.W. de Graaf, gemeentesecretaris

Samenvatting

Elk jaar wordt de voortgang op de aanpak van Laaggeletterdheid gemonitord. Deze informatienota geeft inzicht in de belangrijkste successen en verbeterpunten.

Uit de monitoring over het jaar 2022 en de voorlopige inzichten over 2023 kunnen we concluderen dat we met de aanpak van Laaggeletterdheid op koers liggen. We bereiken veel inwoners van Steenwijkerland met ondersteuningstrajecten over basisvaardigheden op maat. Het is vooral zaak de aandacht niet te laten verslappen, te blijven inzetten op integratie met andere beleidsterreinen als gezondheid, participatie en 'een goed begin'. Ook blijft de NT1 doelgroep, laaggeletterde inwoners met moedertaal Nederlands, een aandachtspunt.

De visie en het beleid voor de aanpak van Laaggeletterdheid in Steenwijkerland blijven staan. In de afgelopen jaren is dit een succesvolle aanpak gebleken. In 2024 werken we toe naar een uitvoeringsagenda Laaggeletterdheid waarmee de betrokken organisaties verder aan de slag kunnen.

Informatienota

Inleiding

In Steenwijkerland heeft ongeveer 15% van de volwassen inwoners moeite met basisvaardigheden. Basisvaardigheden zijn: kunnen lezen, schrijven, rekenen en digitaal vaardig zijn. Wanneer je moeite hebt met basisvaardigheden heeft dit vaak grote invloed op je dagelijks leven, gezondheid, financiën en welzijn.

Al veel jaren zet de gemeente Steenwijkerland in samenwerking met diverse partners zich in voor mensen die moeite hebben met basisvaardigheden. Onze ambitie is dat alle inwoners uit Steenwijkerland de basisvaardigheden hebben die nodig zijn om deel te kunnen nemen aan de samenleving. De afgelopen jaren is dat een succesvolle aanpak gebleken.

Kernboodschap

Op basis van de jaarlijkse monitoring zijn enkele focuspunten aangebracht voor 2023, namelijk:

- het bereiken van de NT1-doelgroep (inwoners met Nederlandse taal als moedertaal)

- inzetten op preventie rondom de overdracht van basisvaardigheden
- hernieuwde samenwerking met bedrijven om werknemers te ondersteunen.

NT1-doelgroep

De NT1-doelgroep is om allerlei redenen lastiger te bereiken dan de NT2-doelgroep (Nederlands als tweede taal). Hier spelen schaamte en bestaande taboes een grote rol. Het is vaak lastig voor organisaties die direct betrokken zijn bij laaggeletterden om te signaleren op Laaggeletterdheid en door te verwijzen. Er is intensief ingezet op voorlichting en ondersteuning van organisaties als scholen, huisartsenpraktijken, apothekers, (leer-)werkplaatsen, consultants om hier stappen te zetten. Ook is de planning dat er begin 2024 voor NT1-ers een taal groeiklas met een professionele docent van start zal gaan.

Preventie

Het gaat hier om het stoppen van de overdracht van Laaggeletterdheid van ouder op kind. Eerste stappen zijn gezet om betere aansluiting te vinden bij bestaande relevante netwerken als Samen voor Ryan en het voorschoolse overleg en bij relevante programma's van de bibliotheek als de voorleesexpress en Ta(a)lent van SWDK.

Bedrijvenaankpak

Er is in 2023 veel werk verricht om versterking van basisvaardigheden op de werkvloer te verbeteren. Taalpunt heeft bedrijven bewust gemaakt van laaggeletterdheid op de werkvloer en mogelijke gevolgen voor werkgever en werknemer. Bij het zuivelbedrijf Weerribben Zuivel is een taalklas voor een groep arbeidsmigranten opgezet en het bedrijf Eleq heeft ondersteuning van Taalpunt gekregen om zelf te zorgen voor een taalklas voor een groep Oekraïense werknemers. Ook is een taalklas bij ROC Landstede ingericht voor 'taal op de werkvloer'.

Naast bovenstaande acties zijn er twee onderwerpen die het afgelopen jaar ook hoog op de agenda stonden: Gezondheidsvaardigheden en taalonderwijs aan volwassen Oekraïense ontheemden.

Gezondheidsvaardigheden

Onlangs is het Gezondheidsbeleid 2023-2026 vastgesteld. Een van de prioriteiten uit het gezondheidsbeleid is 'meer inwoners ervaren dat zij gezondheidsvaardig zijn'. Ook vanuit de aanpak van Laaggeletterdheid is in 2023 aandacht besteed aan gezondheidsvaardigheden. Zo is de cursus 'Voel je goed' van start gegaan met een NT1 en een NT2 groep.

Taalonderwijs aan volwassen Oekraïense ontheemden

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne blijft er aandacht voor de taalontwikkeling van volwassen Oekraïense ontheemden. Tot eind 2023 zijn er in Steenwijk voor hen twee taalklassen onder leiding van een NT2 docent. Degenen die in 2024 door willen met een taaltraject kunnen zich aanmelden voor de algemene taalverhogingsklassen in Steenwijk. Vanaf januari 2024 starten er twee nieuwe taalverhogingsklassen voor Oekraïense ontheemden in Oldemarkt en Giethoorn.

In de periode 2019 – 2023 hebben inwoners aan zo'n 1250 verschillende ondersteuningstrajecten deelgenomen. Dat is ruim boven het doel dat bij de start van de beleidsperiode vanaf 2019 was gesteld.

Consequenties voor de gemeente

N.v.t.

Communicatie

Voor de communicatie over de voortgang en aanpak van Laaggeletterdheid in de gemeente zijn verschillende communicatiemiddelen ontwikkeld:

- De brochure van de monitoring Laaggeletterdheid over het jaar 2022 (zie bijlage 1).
- Een animatie over Laaggeletterdheid en de aanpak van gemeente Steenwijkerland.
- Er verschijnen geregeld artikelen over de Steenwijkerlandse aanpak van Laaggeletterdheid in de krant.
- Er is de website van Taalpunt waar veel informatie te vinden is.

Vervolg

In 2024 en verder zullen we het gevoerde beleid over de afgelopen jaren continueren en focussen op een uitvoeringsagenda voor meest betrokken partners.

Besluit

In te stemmen met de informatienota 'Voortgang op de aanpak van Laaggeletterdheid'.

Bijlagen

1. Monitorverslag Laaggeletterdheid 2022 - definitief.pdf



College van burgemeester en wethouders - 19 december 2023 - 2023 B&W 00931

Inhoud



Voorwoord	5
Inleiding	6
Dit zijn onze doelen	7
Gezamenlijke aanpak laaggeletterdheid	7
Laaggeletterdheid in Steenwijkerland	8
De resultaten over 2022	9
Het aanbod	9
Taallessen bij de ROC's in 2022	11
Nieuwe deelnemers	12
Van aanmelding naar aanbod	13
Tevredenheid deelnemers	14
Wat vinden de partijen zelf?	14
Een aantal successen op een rij	15

Voorwoord



Je kinderen niet kunnen voorlezen. In de supermarkt moeite hebben met boodschappen doen omdat je niet goed weet wat het kost. Niet met een computer overweg kunnen. Voor veel mensen is dat de dagelijkse realiteit. De cijfers liegen er niet om. In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen moeite met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden. Dat is 12% van de bevolking. In onze gemeente ligt dat aantal op 15%. En dus zetten we volop in op de aanpak van laaggeletterdheid. Want we vinden dat iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving. Kunnen lezen en schrijven, rekenen en digitaal werken is daarvoor een belangrijke basis.

De afgelopen 10 jaar hebben we met elkaar – en dan bedoel ik samen met betrokken organisaties in het werkveld – een mooi programma in de steigers gezet om inwoners te bereiken en te ondersteunen. Er zijn taalcafés, taalwandelingen, workshops over gezond eten en bewegen. Er zijn gratis taalondersteuningsklassen bij regionale opleidingscentra. Er zijn zo'n 70 vrijwilligers die als taalcoach bij het Taalpunt actief zijn om mensen te helpen met bijvoorbeeld het lezen van de krant. De bibliotheek heeft een groot aanbod aan cursussen om digitaal behendiger te worden. Bedrijven zien steeds meer het belang om werknemers te ondersteunen die moeite hebben met basisvaardigheden. Met onze gezamenlijke aanpak hebben we de afgelopen jaren meer dan 1000 inwoners bereikt!

Natuurlijk zijn we blij dat we al zoveel inwoners een steuntje in de rug hebben kunnen geven. Maar we willen meer. We willen door. Want we weten dat laaggeletterd zijn ook van invloed is op je gezondheid, op het vinden van een baan, op je goed voelen, je sociale redzaamheid. Redenen genoeg om door te gaan met onze aanpak om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. Dát is onze inzet.

Trijn Jongman
Wethouder sociaal domein

'We vinden
dat iedereen mee
moet kunnen doen in
onze samenleving'

Inleiding

Jezelf kunnen redden in de samenleving. Dát vinden we belangrijk voor onze inwoners. Daarom zetten we ons in om laaggeletterdheid aan te pakken. Want meedoen kun je pas als je kunt lezen, schrijven, rekenen en digitaal de weg weet te vinden. Vanaf 2019 werken we met het plan 'Taal als vliegwiel naar meedoen'. Daarin hebben we voor 4 jaar een aantal doelen opgeschreven. Dat betekent dat we na 2022 de eindresultaten kunnen presenteren. En dat doen we in dit monitorverslag. Een korte conclusie kunnen we alvast geven. Want ondanks de coronajaren en ondanks de opvang van vluchtelingen vanwege de oorlog in Oekraïne, hebben we onze doelstelling gehaald. Het grootste succes? Er ligt een stevige basis voor onze gezamenlijke aanpak waarmee we de afgelopen jaren al veel inwoners hebben weten te bereiken. Daar zijn we trots op.



Laaggeletterdheid heeft niet alleen gevolgen voor lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Het is ook van grote invloed op het dagelijks leven, de gezondheid, financiën en welzijn. Mensen die moeite hebben met lezen en schrijven voelen zich vaak minder gezond dan mensen die daar geen problemen mee hebben.

Wij werken samen in de aanpak van laaggeletterdheid

ROC: Landstede en Drenthe College
 Sociaal Werk De Kop
 Bibliotheek Kop van Overijssel
 NoordWestGroep
 Stichting Lezen & Schrijven
 Taalpunt
 Gemeente Steenwijkerland

Dit zijn onze doelen

- Tussen 2019 en 2022 doen 600 inwoners mee aan een aanbod om de taal (beter) te leren
- Tussen 2019 en 2022 doen 150 inwoners mee aan een aanbod om (beter) te leren rekenen
- Tussen 2019 en 2022 doen 150 inwoners mee aan een aanbod om digitaal handig(er) te worden
- In 2022 staat bij het aanbod de vraag van de individuele deelnemer centraal
- In 2020 is er – samen met kinderopvang en onderwijs – een plan van aanpak om te voorkomen dat kinderen met te weinig vaardigheden van school gaan
- In 2022 geven de deelnemers het aanbod een 7 of hoger
- In 2019 is onderzocht of het instrument 'participatieladder' goed werkt. Het aanbod leidt ertoe dat iedere deelnemer minimaal 1 stap op de participatieladder zet
- Samen met werkgevers krijgen minimaal 10 bedrijven per jaar voorlichting en zijn er bij 4 bedrijven taal- en rekentesten.

Met elkaar verantwoordelijk

Binnen de aanpak van laaggeletterdheid is iedereen zelf verantwoordelijk op zijn of haar terrein. Tenslotte nemen we allemaal onze eigen kennis en ervaring mee. Tegelijkertijd is er ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Want de aanpak van laaggeletterdheid doen we met elkaar.

Het is niet zo dat iedereen met lage digitale vaardigheden ook laaggeletterd of laaggecijferd is. Integendeel. Vaak zijn het mensen die niet zijn opgegroeid met digitale middelen en daardoor een achterstand hebben.



Laaggeletterdheid in Steenwijkerland

In onze gemeente is 15% laaggeletterd



Leeftijdscategorie	Aantallen
Totaal in Steenwijkerland 16 tot 65 jaar	27.394
15% laaggeletterden	4.109

In Nederland zijn 2,5 miljoen mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Dit is 12% van de bevolking. In onze gemeente is ongeveer 15% van de volwassen bevolking laaggeletterd.

De resultaten over 2022

Het aanbod



600 Inwoners nemen deel aan taalaanbod

Aantal deelnemers:

0-meting 2018: 82

1-meting 2019: 106

2-meting 2020: 132

3-meting 2021: 295

4-meting 2022: 160

Totaal 2022: 775



150 Inwoners nemen deel aan aanbod digitale vaardigheden

Aantal deelnemers:

0-meting 2018: 0

1-meting 2019: 30

2-meting 2020: 42

3-meting 2021: 76

4-meting 2022: 16*

Totaal 2022: 164



150 Inwoners nemen deel aan rekenaanbod

Aantal deelnemers:

0-meting 2018: 0

1-meting 2019: 4

2-meting 2020: 22

3-meting 2021: 73

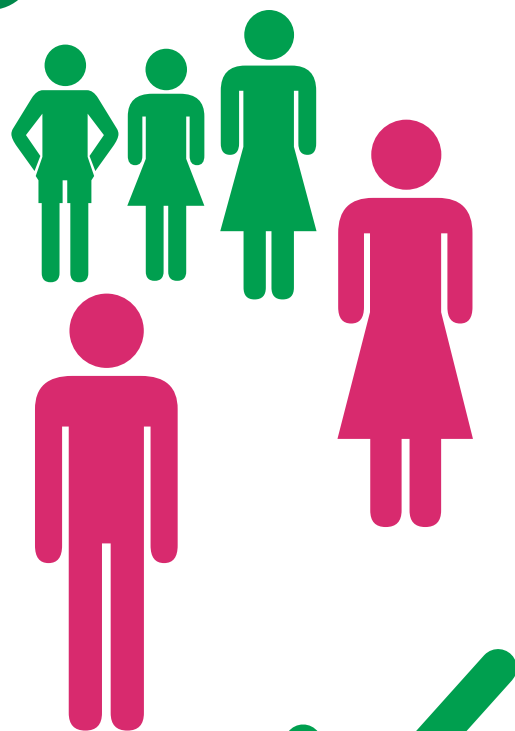
4-meting 2022: 0**

Totaal 2022: 99



(*) Naast het aanbod vanuit onze gezamenlijke aanpak, hebben 76 inwoners meegedaan aan het aanbod vanuit de bibliotheek. Dat is in deze aantallen niet meegenomen.

(**) We zien dat de meeste deelnemers het rekenaanbod tegelijkertijd doen met het taalaanbod. De aantallen zijn om die reden niet afzonderlijk benoemd.



In 2022 hebben 176 mensen meegedaan aan het aanbod vanuit onze aanpak tegen laaggeletterdheid. Ook Oekraïense vluchtelingen namen deel. Als we kijken naar de afgelopen vier jaar hebben 1038 deelnemers aan ons aanbod meegedaan. Dat is ruim boven het aantal dat we vooraf als doel voor ogen hadden.



Een grote groep – in 2022 waren er 96 deelnemers – volgt het aanbod van vrijwilligers bij het Taalpunt. Deze lessen én de taallessen bij regionale opleidingscentra (ROC's) zijn gericht op 'leren in de context' en vraaggestuurd leren. Zo is er een goede aansluiting bij de behoefte van de individuele deelnemer.

Deelnemers stoppen met het aanbod als hun leervraag is beantwoord. In 2022 hebben in totaal 25 deelnemers hun cursus om die reden afgerond. Er zijn ook andere redenen om niet door te gaan. Zo zijn 5 deelnemers verhuisd. Verder zijn er 8 doorverwezen: 2 naar werk, 1 naar een opleiding en 5 naar een hoger niveau.

'Het was een gemotiveerde groep. De cursisten hebben een baan of doen een studie en willen zich verder ontwikkelen'

Vervolgaanbod na inburgering

De cursisten hebben twee dagdelen per week scholing. Daarbij is de aanpak met name werkgericht. In 2022 waren er 18 deelnemers. Hiervan zijn er 11 doorgestroomd naar werk of opleiding en werk. Een percentage van 61% en dat is een mooie score. Zij zijn niet meer of voor een groot deel niet meer aangewezen op ondersteuning en geld van de gemeente. Van de overige deelnemers zijn er 3 gestopt, 1 is doorgestroomd naar een andere cursus en 3 hebben de cursus voortgezet.

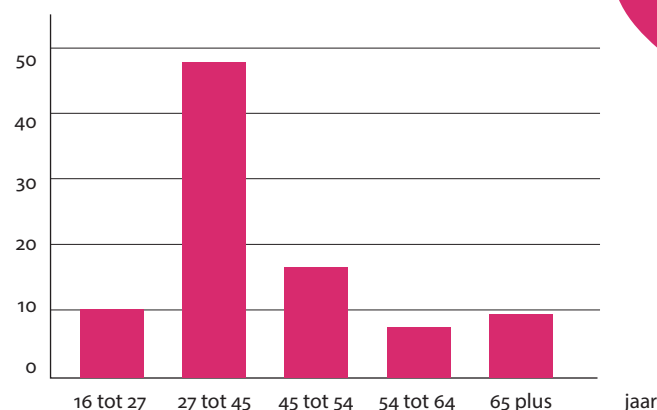


Taallessen bij de ROC's in 2022

Groep	Taallessen	Deelnemers*
1	Taalverhoging naar A1-A2	9
2	Taalverhoging naar A2-B1	18
3	Taalverhoging naar A1-A2	18
4	Taalverhoging naar A1-A2	15
5	Doorgaande lijn inburgering	18

* Bij alle groepen is Nederlands de tweede taal

Nieuwe deelnemers



De grootste groep
is 27 tot 45 jaar
Meer vrouwen dan
mannen

Verdeling van deze groep in man/vrouw en allochtoon/autochtoon

	Mannen ♂	Vrouwen ♀	Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond
16 tot 27	3	7	10	0
27 tot 45	19	29	47	1
45 tot 54	5	11	14	2
54 tot 64	3	4	6	1
65 plus	2	7	0	9

Nieuwe aanmeldingen komen vooral uit de leeftijdscategorie van 27 tot 45 jaar. Vergeleken bij vorig jaar is het aantal nieuwe aanmeldingen met een Nederlandse achtergrond meer dan verdubbeld: van 6 in 2021 naar 13 in 2022.

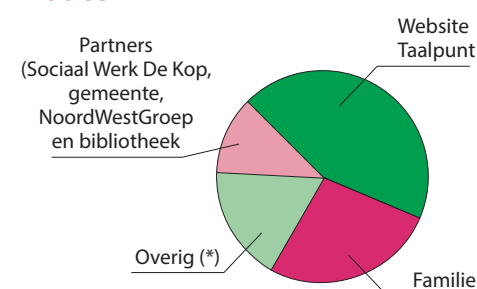
De meeste deelnemers hebben een startniveau lager of gelijk aan A1. Dat betekent dat zij een grote stap moeten zetten naar een startkwalificatie.



Via welke route komen de deelnemers?

Alle aanmeldingen om deel te nemen aan een van de cursussen komen binnen bij het Taalpunt. Het Taalpunt kijkt welk aanbod bij de deelnemer past. Een traject op maat dus en daarin spelen de taalcoaches een belangrijke rol.

Route 1



(*) Via social media, krant of op eigen initiatief

Route 2

Taalpunt in samenwerking met bedrijven

In 2022 is bij 4 bedrijven voorlichting gegeven aan de medewerkers. Daarnaast is bij 4 bedrijven de workshop 'signaleren en doorverwijzen' gegeven. Daarmee is de doelstelling om dit per jaar bij minimaal 10 bedrijven te doen niet gehaald. Dit komt omdat in 2022 vooral is ingezet op de Oekraïense vluchtelingen. De tevredenheid over de cursus én de ondersteuning van een coach is groot. Deelnemers waarderen beide met een 8.

Van aanmelding naar aanbod

Binnen het Taalpunt zorgen onder andere de (taal) coaches voor het aanbod. Ook buiten het Taalpunt is er aanbod om de lees- en schrijfvaardigheden te vergroten, bijvoorbeeld via de taallessen van de ROC's. Hieraan deden in 2022 35 deelnemers mee. Daarnaast zijn er ook op maat gemaakte trajecten in samenwerking met de bedrijven zelf.

	2019	2020	2021	2022
Aantal taalcoaches	98	75	80	77
Bijgekomen	24	15	12	17
Gestopt	47	10	5	20

Aandacht voor preventie

Uit het monitoringsverslag over 2021 bleek dat preventie weinig aandacht had gekregen. Daarom is dit in 2022 als een van de prioriteiten benoemd. Er zijn eerste stappen gezet om aandacht te vragen voor het stoppen van de overdracht van laaggeletterdheid van ouder op kind. Zo zijn hierover presentaties gegeven bij kinderopvang en basisscholen.



Tevredenheid deelnemers

Een aantal cijfers:

- de begeleiding van de docent, taalcoach en begeleider scoort met een 9 zeer goed
- voor het lesmateriaal geven de deelnemers een cijfer tussen de 8 en 9
- het aanbod wordt gewaardeerd op een 7 of hoger

De deelnemers:

- voelden zich thuis in de ruimte waar les werd gegeven
- vonden de vrijwilligers enthousiast
- waren blij met de herstart van het Digitaal Café
- wilden graag meer uren les

Hoe meten we of onze aanpak goed werkt?

Vrij vroeg in het traject wisten we al dat we geen gebruik kunnen maken van de participatieladder om te meten of onze aanpak werkt. Dat betekent dat we op zoek zijn naar een ander meetinstrument. In die zoektocht staan we niet alleen. Ook landelijk en regionaal wordt daarnaar gekeken en daar sluiten we op aan.

Wat vinden de partijen zelf?

'Het aanbod om je digitale vaardigheden te vergroten is bij steeds meer netwerkpartners bekend'

'Het netwerk voor de aanpak van laaggeletterdheid is goed in beeld'

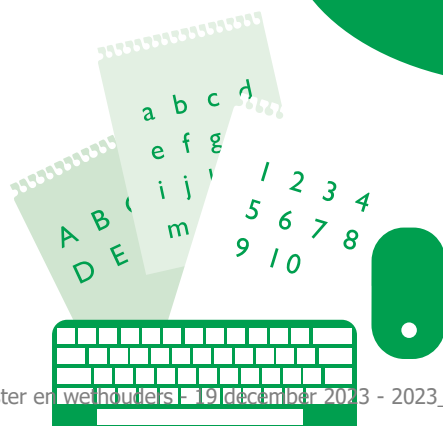
'We werken vooral vraaggericht, het Taalcafé is hier een mooi voorbeeld van'

'De bibliotheek en het Taalpunt werken steeds beter samen; het resultaat daarvan is dat het Taalpunt vanaf 2024 bij de bibliotheek wordt ondergebracht'

'Ik zie dat inwoners die meedoen aan de ontwikkelmogelijkheden beter in staat zijn om een volgende stap te zetten'

Gemiddeld
cijfer van deelnemers

8,5



Een aantal successen op een rij

- De afgelopen 4 jaar hebben we veel inwoners bereikt; meer dan we ons tot doel gesteld hadden
- Naast Steenwijk zijn er nu ook digitale cursussen in Oldemarkt en Vollenhove
- In Blokzijl is gestart met het Digitaal Café
- Er is veel belangstelling voor het aanbod van de bibliotheek (de cursus Klik&Tik, de cursus Digisterker/Digivitaler, de cursus SeniorWeb en het DigiLoket) met totaal zo'n 130 deelnemers
- De taalactiviteiten zijn uitgebreid met meer leesgroepen en Taalcafés
- Er is een goede verbinding tussen alle partijen die samenwerken in de aanpak van laaggeletterdheid



Taalpunt
Bibliotheek
Taalcafé
Digitaal Café





Colofon

Dit is een uitgave van
de gemeente Steenwijkerland
Postbus 162, 8330 AD Steenwijk
info@steenwijkerland.nl
www.steenwijkerland.nl

Vormgeving: jonkmanvorm.nl (BNO)

December 2023

College van burgemeester en wethouders - 19 december 2023 - 2023_B&W_00931

